

מסורת הש"ס

(א) ונכנסו ע. ושי"ג, (ב) קדושים עד. עח: ע"ב, קס: א [וע"ע חו"מ] קדושים: סב: ד"ה גר, (ד) ש"ך לעומר הקודש, (ה) ז"ל ואלה ס"ס מ"א, \*

תורה אור השלם

1. וצאצא את שפטיכם בעת ההוא לאמר שמע בין אדוכם השפטים צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו: דברים א טו 2. כי את הברך בן השנואה יביר ללח"ת פי שנים בכל אשר יצאצא לו כי הוא ראשית אביו לו משפט הברכה: דברים כ"ז \*

גליון הש"ס

גמ' א"ל נאמן אתה לפסול את עצמך. ע' מנוונת ה' ע"ב מ"ה"ה ה' שאלתי: שם ו'א' אתה נאמן לפסול את בניך. ע' לעיל סה ע"ב מ"ה"ה ה' ר"י יוסף: תוס' (א) ה"ה במוחזק לך וכו' דרוב הבאין וכו'. ע"ן ירושלמי רפ"ז ד"ה ונקבץ עדה ע"ב: תוס' (א) נאמן אתה לפסול וכו' דמשו"ב נפשיה חיבה דאבוהא. ע' מגדלי סוף פירוק:

הגהות הב"ח

(א) גמ' קמ"ל בארבעים אל: לו (ב) שם ה' כתיב בארבעים ה'אל: (ג) רש"י ד"ה מוכחי גור: א"ל: (ד) תוס' ד"ה משפט (נעמוד הקודש) א"ת ליה כהנ"ל. ר"ב ע"י פנהד"ש ב' ע"ב מ"ה"ה דברי הלל: (ה) א"ל במוחזק וכו' כתיב לעיל ר"ב כ"פ ע"י דף כה ע"ב ד"ה למה: \*

הגהות הגר"א

[א] גמ' מעמך. ז"ל מלחכס (דכתיב נמו' וכו') יגור כ"י הגר אלחכס וכו' נמונ' כתיב וי"ש רש"י ה"ה ממונ': [ב] רש"י ד"ה מעמך ט' עד ס"ה: נמחק: \*

מוסף רש"י

יביר. קמ"ל ימילא א"ל (רש"י ב"ב כ"ב). נאמן אדם לומר זה בני בכור. וא"ף על פי שמחוקק אחר כפניו (שם) בני בן גרושה הוא. לאמר שגרושה המוכיחה וילדה לו זה, לא שגנא אשה גרושה ופגרה הוא המוכיח יביר, מה לו בכור מה לו לנכר אחר (שם). בן גרושה הוא. וחלל הוא, או בן חלוצה הוא. בן חלוצה חלל מדרבנן. גרושה חלוצה או גרושה וא"פ"י גרושה בעל כבוד (ע"ר ל"ד). מדכתיב ואשה גרושה, ה' תמנין ה'ס דקמ"א אסתמחא עגלמח' (ב"ב שם). והכ"א אינו נאמן. לא בכור ולא חלל וכו' שמוחזק כחבר שהוא צבור, וקמ"ל מנין צריך היכר, כגון שגנא מחדש ככלן וא"ן מוחזקין כחבר כחל מנין מי הכבור ומי הפשוט הם וה'א' א"ב מתימן (שם).

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

כל מקום שאסך. ולקמן פריך הא אפיקתיה: לר"ך להציל ראי. שבצ"ד נגמיר שמה גבשוני מהול הוא ומשום שגנא דל"י הוא דקאמר הכי ומשקר: ה"ג מהו דסימא לא ניהמניה: [ב] מעמך. גר ותושב וחי עמך (ויקרא כה): דליכא עובד. דפסק חלצ' דהש: דקמסייעי קרלי. דהא עמך כל

מקום שאסך משמע ואפילו צאריך וצאלכס למה לי אלא לאו ארזיה קאי דצאריך צריך להציל ראייה ולא בחולה לארץ: מוכתיב (א) גר אכל ושפטתם מכלן אמר ר' יהודה גר צעי בית דין: יביר. את הכבור בן השנואה יביר: יבירנו לאחריס. שסם אין צ"ד מכירס אומר נאמן עליו אצוי לומר זה בני בכור ליטול פי שנים: בן גרושה הוא. וכהן חלל הוא: וא"ן עדום לעובד כוכבים. הואלי ובניך מוחזקין בכשרות אין אתה נאמן להעיד עליהן ולפסולן: לפסול אס בניך. דנפקא לן מיכיר ואי אתה נאמן לפסול את בני בניך: והלכא כרז נחמן. דאמר לדבריו עובד כוכבים הוא וא"ן עדות לעובד כוכבים ואפילו אצנים לא מתימן: והסניא כרזינא. דנאמן הוא על בנו קטן שא"ן לו בניס וקס"ד דהא מתני' בגר שגא ואמר גר אני קמיייר: הסיא. דקמני נאמן הוא על בנו קטן: לענין יביר. מניא אהסיא מתני' דיכיר קאי דקמני וכסם שנאמן אדם לומר זה בני בכור כך נאמן לומר זה בני בן גרושה ועלה קמני דנאמן הוא על הקטן דהא ישראל הוא ויש לו עדות והסורה האמינתו על בנו ולא על בן בנו אצל גבי גר אפילו אצנו לא מתימן דא"ן עדות לעובד כוכבים: וסחופין. פסלים וכפופין כמו סחופי כסא (שם דף סו:): כפיי"ת הכלי: ואיני כדאי. ואיני ראוי להסתמך צררתי ומי יתן ואוכה לך: ומודיעים אופו. לקמן מפרש טעמא דכולה מתני': לא

או בן חלוצה הוא וחכ"א אינו נאמן עובד כוכבים אתה וא"ן עדות לעובד כוכבים רבינא אמר הכי קאמר ליה יש לך בניס הן יש לך בני בניס הן א"ל נאמן אתה לפסול בניך ואי אתה נאמן לפסול בני בניך תניא גמי הכי ר' יהודה אומר יהאמן אדם לומר על בנו קטן וא"ן נאמן על בנו גדול ואמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן לא קמן קמן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קמן ויש לו בניס זהו גדול גדול וא"ן לו בניס זהו קטן והלכתא כוותיה דרב נחמן בר יצחק והתניא כוותיה דרבינא יהוא לענין יביר איתמר תנו רבנן יגר שבא להתגייר בזמן הזה אומרים לו מה ראית שבאת להתגייר אי אתה יודע שישראל בזמן הזה דרויים דחופים סחופים ומפורפין ויסורין באין עליהם אם אומר יודע אני ואיני כדאי מקבלין אותו מיד ומודיעין אותו מקצת מצות קלות ומקצת מצות חמורות ומודיעין אותו עון לקמ' שכחה ופאה ומעשר עני ומודיעין אותו ענישן של מצות אומרים לו הוי יודע שעד שלא באת למדה זו אכלת חלב אי אתה ענוש ברת חללת שבת אי אתה ענוש סקילה ועכשיו אכלת חלב ענוש ברת חללת שבת ענוש סקילה וכשם שמודיעין אותו ענישן של מצות כך מודיעין אותו מתן שכרן אומרים לו הוי יודע שהעולם הבא אינו עשוי אלא לצדיקים וישראל בזמן הזה אינם יכולים לקבל

סבר לה כרזי עקיבא דלמר אין קידושין מופסין צמיצי לאוין: כך נאמן אדם לומר זה בן גרושה. ר' אליהו מפרש"ס דנפקא לן מוכתיב בן השנואה יביר (דברים כה) וכן משמע צירושלמי צפרק צתרה דקידושין ולשון הש"ס לא משמע הכי דקמני כסם שאלמן אדם לומר זה בני בכור משמע דמינה גמר וי"מ דטעמא דר' יהודה דמשמע ליה קרא דנאמן אדם לומר זה בני בכור אפי' על חינוך בין הבנים וכשאומר על הקטן שהוא בכור א"כ הרשון ממור אלמא דנאמן לפסולו וה"י דנאמן לומר שהוא בן גרושה: וא"ן עדות לעובד כוכבים. ועל עמנו נאמן משום דשוי נפשיה חמיכה דליסורא: וא"ן אתה נאמן לפסול בני בניך. אומר ר"י דה"פ נאמן אתה לפסול בניך פי' כשא"ן לו אלא בניס וא"ן לו בני בניס וא"ן אתה נאמן לפסול בני בניך כשיש לו בני בניס אין נאמן לפסול אפי' בני דא"ן סכרל לומר שיהיו בניו פסולים ובני בניו כשרים וכן משמע דקאמר וא"ן אדם נאמן על בנו גדול ומפרש כשיש לו בניס משמע דאבנו נמי לא מתימן: והר"ב תא דרוב נחמן בר יצחק. משמע דלכה ראייה כ"ה אלא כשפוסל לפסול בני דקמ"א משום דא"ן עובד כוכבים ולא כונו משפ"ס רבינו יצחק הלכה כרזי יביר אלא כשפוסל אחריס על ידי הכרת בכור אצל בלל הכרת בכור לא דא"ן יחולמות צפרסת (א) וירא נמי דקדק מהך דשמעמין דככל ענין הלכה כרזי יהודה: מטבילין \*

החולץ ליבמתו פרק רביעי יבמות

דבר תורה חד נמי כשר הכא מדמין לגזילות וחלוצות דבעינן שלשה לכ"ע ור' יוחנן דהכא אית ליה צהדיא (י) צירושלמי דשניס שדנו אין דיניהס דין וא"ת וא"ן היכי מקבלין גרים הא בעינן מוחזקין וי"ל דשליחמיהו עבדינן דמשמע נמי בשליחי המגרש (גיטין דף פח: ושם) וכמו שחשו לנעילת דלת צפני לווין חשו נמי לנעילת דלת צפני גרים (א):

במוחזק דר'. אומר רבינו תם דדוקא צדדיעין דהוה עובד כוכבים מעיקרא דלי לא הוה ידעינן מהימן מנו דלי צעי אמר ישראל אני דמהימן דמשמע צריס מסכת פסחים (דף ג: ושם) גבי ההוא עובד כוכבים דהוה סליק ואפילו פסחים צירושלים וא"ן לומר שאני התם דהוה סמכי ארובא דהוה ישראל דהא בכל מקום נמי איכא רובא \* דרוב צהדין לפנינו צתורה ידות ישראל הס ועוד ראייה משמעמין דאמר ליה ר"י אי אתה נאמן לפסול את בניך ואיכו גופיה כשר אלא דשוי נפשיה חמיכה דליסורא אצל אס צא על צת כהן לא פסלה כדפי לעיל (א) ומהסיא דלעיל (דף מה). דל"ל זיל גלי אין ראייה שמה לא הוי צודקס אלא אס הוא ישראל אס לאו אצל משפחתו לא הוי צודקין: גרים ואע"ג דחוצת הגוף היא צעיה ריבויא כיון דכתיב צאריך כדאשכחן צסוף פ"ק דקידושין (דף נח:): גבי שילוח עצדים והשטמת כספים הרי נמי צאריך לא שישנין דלמא דלרי צבו משום דליכא שגנא דלרץ ישראל: מהו דתימא לא אהמיניה. ויש ספריס דגרסי מהו דמימא ליהמניה ור"פ ליהמניהו כעד מפי עד: י"ש לך עדים. פירוש שנתגיירת צינך לצינ עמך ומימא מיהא אי הא דבעינן ג' היינו דוקא לכתמלה אצל דיעבד חד נמי כשר א"כ אס יש לו עדים לאו צינו לצינ עמנו הוא: נאמן אתה לפסול עצמך בוי. היינו דוקא צמייל' דמשוי נפשיה חמיכה דליסורא אצל אס צא על צת כהן לא פסלה כדפרישית לעיל צסוף פ"ק ע"י (דף כה: ושם) וא"ת היכי דמי אס אשמו עובדת כוכבים ממה נפשך צינו פסולים דא"ן קרו צנך אלא צנה ואס הימא אשמו ישראלית ממה נפשך צינו כשרים דקי"ל (לעיל דף מה). עובד כוכבים ועבד הצא על צת ישראל הולד כשר וכי תימא אלא קטן ויש לו בניס זהו גדול גדול וא"ן לו בניס זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשא"ן לו בניס אבל אס יש לו בניס אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה: \*

דעמו דצדיעבד אפי' צקלת על מנות נבדר ה' כשני צ"ד מני סגני ועי' טושי"ע י"ד סמון רפ"י סעף ג'.

תוס' חרד קמבאי וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפר"א דמילה: א"ר יוחנן בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראייה כשהוא מוחזק בעובד כוכבים אבל אם אינו מוחזק א"צ להביא ראייה. הנה שאמר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל אני מאבותי. וראיה לדבר ההוא עובד כוכבים דהוה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' פי' לא היו מוחזקים בו שהוא עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראייה עליו ועל בניו אלא היו מוחזקים על שהיה גר. ושאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלי' יש לך עדים שנתגיירת בין לבין עצמך אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירת בפני בניו שריס: דקי"ל עבד עליו עול מצות שהוריעהו [ה"ר] הוא גר ממור הוא עצמו כשר ומייר שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובה אח"כ על גירות או על בת ישראל הרי בניו נאמן לה. תניא א"ר יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"ר חזי' בר אבא א"ר (שמעון) יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בניס זהו גדול גדול וא"ן לו בניס זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשא"ן לו בניס אבל אס יש לו בניס אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה: \*

עין משפט גר מצוה

קבו א מ"י פ"ג מהל' אסורי ביאה הל' ז סמנ לאון קמו טושי"ע י"ד ס"י רמק סעף י': קבב ב מ"י שם הלכס ח טושי"ע שם ס"י"א: קבב ג מ"י פ"ב מהל' מלאת הלכס י' סמנ עשין לו טושי"ע ח"מ סימן רעו סע"י י': קל ד מ"י פ"טו מהל' אסורי ביאה הל' טו סמנ לאון קמו: קלא ה ו מ"י שם הל' טו וסמנ שם טושי"ע אה"ע סימן ד סעף כט: קלב ז מ"י שם הל' י' ופ"י"ד הל' א סמנ לאון קמו טושי"ע י"ד סימן רמק סעף י': \*

תוס' חרד קמבאי

וכבר כתבתי מזה כל הצורך בפר"א דמילה: א"ר יוחנן בין בארץ בין בחוצה לארץ צריך להביא ראייה כשהוא מוחזק בעובד כוכבים אבל אם אינו מוחזק א"צ להביא ראייה. הנה שאמר הוא הפה שהתיר דאי בעי אמר ישראל אני מאבותי. וראיה לדבר ההוא עובד כוכבים דהוה אכיל פסחים בירושלים בפרק קמא דפסחים: מעשה באחד שבא לפני ר' יהודה וא"ל נתגיירתי ביני לבין עצמי וכו' פי' לא היו מוחזקים בו שהוא עובד כוכבים דא"כ היה צריך להביא ראייה עליו ועל בניו אלא היו מוחזקים על שהיה גר. ושאל לו ר' יהודה יש לך עדים כלי' יש לך עדים שנתגיירת בין לבין עצמך אפילו בניו פסולים ואם יש עדים שנתגיירת בפני בניו שריס: דקי"ל עבד עליו עול מצות שהוריעהו [ה"ר] הוא גר ממור הוא עצמו כשר ומייר שנתגייר הוא ובניו דאם נתגייר הוא לבדו ובה אח"כ על גירות או על בת ישראל הרי בניו נאמן לה. תניא א"ר יהודה נאמן הוא על בנו קטן לאמר שהוא בן גרושה או בן חלוצה ואינו נאמן על בנו גדול. א"ר חזי' בר אבא א"ר (שמעון) יוחנן לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא קטן ויש לו בניס זהו גדול גדול וא"ן לו בניס זהו קטן כלומר נאמן הוא על בנו כשא"ן לו בניס אבל אס יש לו בניס אינו נאמן אפלו אבנו דאביריה המניה רחמנא ולא אבר בריה: \*

דעמו דצדיעבד אפי' צקלת על מנות נבדר ה' כשני צ"ד מני סגני ועי' טושי"ע י"ד סמון רפ"י סעף ג'.